

OSMANLI MODERNLEŞMESİNDE CEMAAT-TOPLUM YAPILAŞMASI: YENİ OSMANLI DÜŞÜNCESİ ÖRNEĞİ

*The Structuration of Community-Society in the Ottoman Modernisation:
The Case of New Ottoman Thought*

*Yılmaz YILDIRIM**

ÖZET

Türk Modernleşmesini Mardin'in tanımında olduğu gibi "tam bir ulus-devlete geçiş süreci" olarak kavramsallaştırırsak, Osmanlı reformcularının ana hedefinin uluslaşma sürecinin kurumsal koşullarını yaratmak olduğu söylenebilir. Reformlarla şekillendirilmeye çalışılan modernleşme hareketleri (kurumlar oluşturma) iki düzeyde sonuç amaçlamaktaydı. Birincisi, geleneksel (pederşahi) hukuksal ve siyasal yapının çözülmesi, ikinci aşamada yeni kurum ve ilişkiler setinin ikamesi. Bu gelişmeye paralel olarak, reformlarla beraber getirilmeye çalışılan sosyal ilişkiler anlayışı mevcut egemen biçim olan kişiler arası ilişkiler (cemaat) yerine ikincil ilişkileri ve tüzel yapıları (toplum), yerleştirme amacı taşımaktaydı. Çalışmamız, tüm bir modernleşme sürecini, toplumu kişisel ilişkiler kümesi olarak görmek ile bir mekanizma olarak görmek arasındaki karşıtlıkta oluşan kültürel bölünme ve buna göre oluşan sosyal değişimi anlaşılır kılmayı, ayrıca bu değişimi, cemaatten topluma geçiş olarak adlandırmanın, Osmanlı örneğinde nasıl istisnai sorunlar oluşturduğunu Yeni Osmanlı Düşüncesi'ni (yer yer toplum kurucu, reformcu Jön Türk Düşüncesi'yle karşılaştırarak) tartışarak göstermeyi amaçlamaktadır. Yeni Osmanlı Düşüncesi, kanaatimizce Türk modernleşmesini istisnai yapan böylesi bir süreklilik (cemaat) ve yenilik (toplum) yapılaşmasını temsil eden harekettir. Bu çalışma tüm Batı-dışı modernlikler arasında Mardin'in yalnız Türk modernleşmesinde "istisna" olarak gördüğü böylesi bir felsefi-sosyolojik kavrayışın olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Modernleşme, Yeni Osmanlı Düşüncesi, Jön Türkler

ABSTRACT

If we conceptualize the Turkish Modernization, as it appeared in Mardin's definition as a "transition process to the certain nation-state", it can be said that the main goal of Ottoman reformists was to create the

* Yrd. Doç. Dr. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, 03200/AFYONKARAHİSAR (yyildirim@aku.edu.tr)

institutional conditions of the nationalization process. The modernization movements that is attempted to concern with reforms (in the means of building institutions) was intending consequences which is twofold. First the dissolution of traditional (patriarchal) juridical and political structure, and secondly, the replacement of new set of institutions and relations. Parallel to this development, the conceivment of social relationships which is tried to construct through the reforms was aiming to replace the current dominant forms of inter-personnel relations (community) with the secondary relations and judicial structures (society). This study, aims to reveal the whole modernization process, by making understandable the cultural split that occurs in the opposition between considering society as personal relations and as a mechanism, and the social transformation which occurs accordingly, and furthermore, by showing that how it creates exceptional problems, to name this transformation as a transition from community to society, in the example of Ottoman, through the discussion of the New Ottoman Thought – through comparing with partly social constructor, reformist Young Turk's Thought. In our opinion, the New Ottoman Thought is the movement that represents the structuration of such a continuation (community) and innovation (society), in which the Turkish Modernization becomes exceptional. This study also aims to reveal that, there is such a philosophic-sociologic conceivment which is seen by Mardin, among all non-western modernities only in Turkish Modernity, as "exception".

Key Words: Modernisation, New Ottoman Thought, Young Turks
